

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a sudcov JUDr. Ladislava Górásza a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v právnej veci navrhovateľov **1/ M. L.**, bývajúcej v H.č. X., **2/ P. K.**, bývajúceho v R.č. X., **3/ T. K.**, narodenej X., bývajúcej v R.č. X., proti odporcom **1/ JUDr. I. V.**, bývajúcemu v K., C.č. X., **2/ E. T.**, bývajúcej v K., K. č. X., **o určenie nehnuteľnosti do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 29 C 80/2003, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Košice II zo dňa 27. októbra 2005 č.k. 29 C 80/03-60 a rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 7. augusta 2006 sp. zn. 2 Co 456/2005, takto

r o z h o d o l :

Mimoriadne dovolanie **z a m i e t a .**

Odporcom 1/, 2/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Košice II rozsudkom z 27. októbra 2005 č.k. 29 C 80/03-60 zamietol návrh, ktorým sa navrhovatelia 1/, 2/, 3/ domáhali určenia, že nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva č. X., katastrálne územie B. pri K. ako parcela č. 705., orná pôda s výmerou 3744 m², č. 1119, orná pôda s výmerou 2961 m², č. 1218, orná pôda s výmerou 2219 m², č. 1310, orná pôda s výmerou 183 m², č. 1311, orná pôda s výmerou 1719 m² a na liste vlastníctva č. X. katastrálne územie B. pri K. ako parcela č. 871, orná pôda s výmerou 7445 m², č. 952, orná pôda s výmerou 2244 m², č. 953, orná pôda s výmerou 493 m², č. 1128, orná pôda s výmerou

651 m², patria do dedičstva po nebohom J. S. staršom, narodenom X., zomrelom X.. Účastníkom nepriznal náhradu trov konania. Dospel k záveru o nedostatku naliehavého právneho určenia na navrhovateľmi uplatnenom návrhu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. z dôvodu, lebo aj keby bolo návrhu vyhovené, na ich právnom postavení by sa nič nezmenilo. Z vykonaného dokazovania totiž vyplynulo, že uvedené nehnuteľnosti, ktoré boli pôvodne zapísané v pozemnoknižnej vložke č. X. k.ú. B. a boli na základe osvedčenia o vydržaní č. N 100/97, napísanom vo forme notárskej zápisnice dňa 11.6.1997 na Notárskom úrade notára JUDr. P. V., zapísané na LV č. X. ako vlastníctvo M. V.. Na základe darovacej zmluvy bola časť týchto nehnuteľností prevedená na odporcu 1/ a časť na odporkyňu 2/ a sú zapísané na LV č. X. a č. X.. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že rozpor medzi účastníkmi konania možno vyriešiť len návrhom o určenie vlastníctva a nie návrhom o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva. Aj po vydaní takéhoto rozsudku by ostali vlastnícke vzťahy sporné, pretože na základe takéhoto rozsudku by navrhovatelia nemohli dosiahnuť, aby boli v katastri nehnuteľností zapísaní ako vlastníci. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie navrhovateľov 1/ až 3/ rozsudkom zo 7. augusta 2006 sp. zn. 2 Co 456/2005 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Dospel k záveru o tom, že ak zanechal poručiteľ viac dedičov a ak nebolo dedičstvo medzi nimi vyporiadané ohľadne veci, o ktorú ide v občianskom súdnom konaní vedenom s osobou, ktorá nie je poručiteľovým dedičom, sú až do vyporiadania dedičstva ohľadne tejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci a z právnych úkonov týkajúcich sa tejto veci, sú oprávnení a povinní voči iným osobám spoločne a nerozdielne. V konaní, v ktorom ide o túto vec, majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov (§ 91 ods. 2 O.s.p.). Účastníkmi tohto sporového konania bola len vnučka nebohého M. L. a pravnuci P. K. a T. K. a nie všetci ostatní právni nástupcovia, aj keď majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov. Preto odvolací súd dospel k záveru, že pre nedostatok vecnej legitímácie nebolo možné návrhu vyhovieť. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu, ako aj proti rozsudku súdu prvého stupňa, podal na základe podnetu navrhovateľky 3/ s poukazom na ustanovenie § 243e ods. 1 v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/, b/, c/ O.s.p. mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky, ktorý navrhol napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť

prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, že v danej veci ide o tzv. nerozlučné spoločenstvo, a teda návrh mali podať všetci dedičia po poručiťovi J. S. staršom. Namietal, že takýto záver nevyplýva z platnej právnej úpravy. Každý z dedičov má totiž samostatné právo na ochranu svojho vlastníckeho práva, vyplývajúceho z hmotnoprávnych ustanovení o nadobúdaní dedičstva dedením. V danej veci sa navrhovatelia dôvodne domnievajú, že nimi označené nehnuteľnosti vlastnícky patrili poručiťovi J. S. staršiemu a keďže sú jeho právnymi nástupcami, domáhajú sa určenia, že tieto nehnuteľnosti patria do dedičstva. Návrhom teda mala byť vyriešená predbežná otázka, či tieto nehnuteľnosti sú novoobjaveným majetkom, ktorý by bol v ďalšom predmete dedičského konania. Vytýkal odvolaciemu súdu, že si nevšimol skutočnosť, že návrh bol podaný proti tretím osobám. Nejde tu teda o vzťah medzi dedičmi navzájom, z ktorého by bolo možné vyvodiť záver o nerozlučnom spoločenstve, ale o vzťah dediča k tretej osobe, ktorý môže uplatňovať nárok na ochranu svojich práv vyplývajúcich z titulu právneho nástupníctva. Nemožno preto požadovať, aby účastníkmi konania boli v takomto prípade všetci dedičia, lebo ich práva takýmto návrhom a ani prípadným rozhodnutím súdu nie sú dotknuté. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 80/02, publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 18/2003 (rozhodnutie bolo publikované v časopise Zo súdnej praxe č. 2 z roku 2003, pod číslom 18 - poznámka dovolacieho súdu). Namietal aj neúplne zistený skutkový stav veci ako tzv. inú vadu konania.

Navrhovatelia 1/ a 3/ sa v celom rozsahu stotožnili s dôvodmi mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky.

Navrhovateľ 2/ sa nevyjadril.

Odporca 1/ navrhol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietnuť. Vo svojom vyjadrení sa v celom rozsahu stotožnil s rozhodnutiami súdov a odôvodnením ich rozhodnutí.

Odporkyňa 2/ sa nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.), preskúmal

vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 243e ods. 1 O.s.p. vyplýva, že ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Vady v zmysle § 237 O.s.p., ani iné vady konania, ktoré dovolací súd posudzuje podľa § 242 ods. 1, druhej vety O.s.p. z úradnej povinnosti, neboli v mimoriadnom dovolaní namietané a z obsahu spisu ani nevyplývajú. S výnimkou týchto vád je dovolací súd viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho mimoriadny dovolateľ obsahovo vymedzil.

Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použije iný právny predpis, ako má správne použiť, alebo aplikuje síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyloží. O takýto prípad v prejednávanej veci však v danej veci nejde.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Občianskoprávne vzťahy vznikajú z právnych úkonov alebo iných skutočností, s ktorými zákon vznik týchto vzťahov spája (§ 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 460 Občianskeho zákonníka sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa. Predpokladmi dedenia sú a/ smrť fyzickej osoby, b/ existencia dedičstva, c/ spôsobilý dedič.

Z ustanovenia § 91 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že ak je navrhovateľov alebo odporcov v jednej veci niekoľko, koná každý z nich sám za seba.

Ak však ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, platia úkony jedného z nich i pre ostatných. Na zmenu návrhu, na jeho späťvzatie, na uznanie alebo vzdanie sa nároku a na uzavretie zmieru je však potrebný súhlas všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane (§ 91 ods. 2 O.s.p.).

O spoločné práva a povinnosti, ohľadne ktorých sa rozhodnutie musí vzťahovať na všetkých účastníkov konania, ktorí vystupujú na jednej strane a úkony jedného z nich platia aj pre ostatných sa jedná vtedy, ak podľa ustanovení hmotného práva je právo alebo povinnosť, o ktoré v konaní ide, nedeliteľnej povahy. Tak je tomu napr. v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva patriaceho viacerým podielovým spoluvlastníkom, v konaní o neplatnosť závete poručiteľa, ktorý zanechal viac dedičov, v konaní o popretie rodičovstva a podobne (viď R 1/1975).

Ak bolo v konaní o dedičstve právoplatne rozhodnuté o dedičstve, je toto rozhodnutie súdu záväzné (§ 159 ods. 2 v spojení s § 135 ods. 2 O.s.p.) a súd je povinný z tohto rozhodnutia vychádzať aj pri prejednávaní a rozhodovaní iných vecí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že určovací návrh spočívajúci v tom, že vec (hnutel'ná alebo nehnuteľná) patrí do dedičstva po poručiteľovi, a teda že ju poručiteľ vlastnil v okamihu svojej smrti, môže uplatňovať (je vecne legitimovaný) len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka. Takouto osobou môže byť len ten, kto je poručiteľovým dedičom, prípadne jeho právnym nástupcom.

K nadobudnutiu dedičstva však nedochádza len na základe smrti poručiteľa. Právna úprava dedičského práva vychádza z princípu ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva. Okrem iného predpokladá aj to, že dedičstvo po poručiteľovi musí byť súdom prejednané a rozhodnuté, konanie o dedičstvo začína aj bez návrhu a v konaní o dedičstve musí byť prejednaný tiež majetok, ktorý nebol známy pri pôvodnom prejednaní a rozhodnutí o dedičstve. Podľa rozhodnutia súdu o potvrdení dedičstva alebo o vyporiadaní dedičov sa dedičstvo nadobúda s účinnosťou ku dňu smrti poručiteľa. V dobe od smrti poručiteľa až do potvrdenia dedičstva alebo vyporiadania dedičov právoplatným rozhodnutím súdu (§ 175p, § 175q, § 175 zca), tu teda nemôže byť istota, s akým výsledkom konanie o dedičstvo skončí, a to najmä, kto bude poručiteľovým dedičom a ako bude vyporiadané dedičstvo medzi viacerých dedičov.

Ak zanechal poručiteľ viac dedičov, sú až do právoplatného rozhodnutia súdu považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí alebo majetkových práv patriacich do dedičstva sú oprávnení voči iným osobám spoločne a nerozdielne. Ich dedičský podiel vyjadruje mieru, akou sa na týchto právach a povinnostiach navzájom podieľajú a majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov v zmysle § 91 ods. 2 O.s.p.

To platí aj v prípade, ak poručiteľ zanechal viac dedičov a ak nebolo dedičstvo medzi nimi ohľadne vecí, o ktoré ide v občianskom súdnom konaní, vedenom s inou osobou ako dedičom (ktorá nie je poručiteľovým dedičom) vyporiadané. Za stavu, že v pôvodnom dedičskom konaní nebol tento majetok známy (nebol predmetom dedičstva) a nebol v konaní o dedičstvo prejednaný, sú až do vyporiadania dedičstva ohľadom tejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci. Z právnych úkonov týkajúcich sa tejto veci sú oprávnení a povinní voči iným osobám spoločne a nerozdielne a majú postavenie vyplývajúce z ustanovenia § 91 ods. 2 O.s.p.

Preto záver odvolacieho súdu o nemožnosti vyhoveniu návrhu z dôvodu, že účastníkmi tohto sporového konania bola len vnučka nebohého M. L. a pravnuci P. K. a T. K. a nie všetci ostatní právni nástupcovia po nebohom poručiteľovi, ktorí majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov, vedúci k zamietnutiu návrhu, bol vecne správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na tú skutočnosť, že pokiaľ mimoriadny dovolateľ poukazoval na rozhodnutie sp. zn. 2 Cdo 80/02 publikované pod č. 18., v časopise Zo súdnej praxe 2/2003, tak toto rozhodnutie riešilo otázku aktívnej legitímácie na podanie návrhu na ochranu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov. Pre prejednávany prípad aktívnej legitímácie viacerých dedičov na podanie určovacieho návrhu a ich procesného spoločenstva v takomto konaní, sú však právne závery dovolacieho súdu uvádzané v uvedenom rozhodnutí právne irelevantné.

Na základe uvedeného preto možno uzavrieť, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý návrh zamietol, spočíva na správnom právnom posúdení veci a dovolací dôvod § 243f ods. 1 O.s.p. uplatňovaný generálnym prokurátorom v mimoriadnom dovolaní nie je daný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky nepovažoval za dôvodné a podľa § 243b ods. 1 veta pred bodkočiarkou O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. ho zamietol.

V dovolacom konaní úspešným odporcom 1/, 2/ vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľom, ktorí úspech nemali (§ 142 ods. 1, § 148a ods. 2, § 224 ods. 1 a § 243i ods. 2 O.s.p.). Dovolací súd im náhradu trov dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodali návrh na ich náhradu v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. februára 2008

JUDr. Vladimír M a g u r a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: